

Warszawa, 01-09-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.612.48.2021.GZ

**Pani
Anna Moskwa
Minister Klimatu i Środowiska
ePUAP**

Szanowna Pani Minister,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła prośba Stowarzyszenia Oszczędnego Użytkownika Energii z siedzibą w Poznaniu o interwencję w związku pozbawieniem Komisji Kwalifikacyjnej nr 6 uprawnień przez Prezes Urzędu Regulacji Energetyki.

Jak wynika z treści pisma, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej jako: Prezes URE) decyzją nr 006/123/30/20, tj. aktem powołania z dnia 29 maja 2020 r. ukonstytuował Komisję Kwalifikacyjną nr 6 przy Stowarzyszeniu Oszczędnego Użytkownika Energii w Poznaniu na okres 5 lat. Następnie, decyzją deklaratoryjną (nazwaną zawiadomieniem) nr OGD.63.224.2021.AMI z dnia 9 lipca 2021 r., Prezes URE stwierdził wygaśnięcie ww. decyzji nr 006/123/30/20 z dnia 29 maja 2021 r. z uwagi na nie spełnienie przez Stowarzyszenie wymogu, który został dodany na mocy

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

znowelizowanego¹ art. 54 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 ze zm.; dalej jako: u.p.e.) z dniem 3 lipca 2021 r. Art. 54 ust. 3 pkt 1 u.p.e., w brzmieniu sprzed nowelizacji, zawierał jedynie postanowienie, że Prezes URE powołuje Komisje kwalifikacyjne na okres 5 lat. Powyższą ustawą zmieniającą został dodany przepis wprowadzający szczegółowe wymagania jakie muszą spełnić stowarzyszenia naukowo techniczne, by Prezes URE powołał Komisję kwalifikacyjną przy stowarzyszeniu. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 54 ust. 3 pkt 1 lit b u.p.e, Prezes URE powołuje komisje kwalifikacyjne na okres 5 lat przy stowarzyszeniach naukowo-technicznych zrzeszających co najmniej 200 członków posiadających kwalifikacje do zajmowania się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci, jeżeli statuty tych stowarzyszeń zawierają postanowienia określające zakres wykonywanej działalności na rzecz gospodarki energetycznej.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy zmieniającej Komisje kwalifikacyjne, o których mowa w art. 54 ust. 3 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, powołane na podstawie dotychczasowych przepisów, stały się komisjami kwalifikacyjnymi, o których mowa w art. 54 ust. 3 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, pod warunkiem że zostały powołane u przedsiębiorców lub przy stowarzyszeniach naukowo-technicznych spełniających wymagania określone w art. 54 ust. 3 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, i działają przez okres, na jaki zostały powołane.

W związku z wejściem w życie nowego brzmienia art. 54 ust. 3 u.p.e. dotychczasowe decyzje o powołaniu Komisji kwalifikacyjnych wygasły na podstawie zawiadomienia Prezesa URE w sytuacji nie spełniania wymagań określonych w ustawie zmieniającej. Tym samym, dotychczas posiadane uprawnienia przez Komisję Kwalifikacyjną nr 6 powołaną w Stowarzyszeniu Skarżących wygasły z uwagi na nie posiadanie odpowiedniej liczby członków stowarzyszenia.

Należy zauważyć, że ustawa zmieniająca zaostriżyła znacznie wymagania co do możliwości powołania Komisji wprowadzając zmiany z 14-dniowym *vacatio legis*.

¹ Art. 1 pkt 50 lit. f ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1093 ze zm.; dalej jako: ustawa zmieniająca).

Ustawa zmieniająca nie zawierała przepisów umożliwiających dostosowanie się do wprowadzonych zmian w rozsądnym czasie.

Mając powyższe na uwadze należy wskazać, że zgodnie z art. 2 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Natomiast jedną z najistotniejszych zasad wywiedzionych przez Trybunał Konstytucyjny (TK) z art. 2 Konstytucji RP jest zasada ochrony praw słuszenie nabytych. U podstaw poszanowania praw nabytych znajduje się dążenie do zapewnienia jednostce bezpieczeństwa prawnego i umożliwienia jej racjonalnego planowania przyszłych działań. Naruszenie tych zasad może uzasadniać zarzut niedopuszczalnego wkroczenia przez tę władzę w sferę konstytucyjnie chronionych praw lub wolności jednostki, co w konsekwencji prowadzi do stwierdzenia sprzecznego z porządkiem konstytucyjnym naruszenia tych praw lub wolności.

Rzecznik dostrzega, że oczywistym jest, że powyższa zasada ochrony praw nabytych nie ma charakteru absolutnego. Jednak zgodnie z wyrokiem TK z dnia 4 stycznia 2000 r., sygn. akt K 18/99, ocena dopuszczalności wyjątków od zasady ochrony praw nabytych wymaga, zdaniem Trybunału, rozważenia na ile oczekiwanie jednostki dotyczące ochrony praw nabytych jest usprawiedliwione, ponieważ zasada ochrony praw nabytych chroni wyłącznie oczekiwania usprawiedliwione i racjonalne.

Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego zasadą ochrony praw nabytych objęte są zarówno prawa nabyte w drodze skonkretyzowanych decyzji, jak i prawa nabyte *in abstracto* zgodnie z ustawą przed zgłoszeniem wniosku o ich przyznanie. Ponadto TK, w szczególności w sprawach emerytalno-rentowych, wskazywał, iż można mówić o naruszeniu praw nabytych, w sytuacji gdy kwestionowany przepis ma zastosowania wobec osób, które przed jego wejściem w życie nabyły dane prawo na warunkach ustawy uprzednio obowiązującej. Zdaniem Trybunału odstępstwo od zasady nieretroakcji może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy przemawiają za tym ważne powody i gdy wynika ono wyraźnie z brzmienia

ustawy. Natomiast cel ustawy w żadnym razie nie uzasadnia przyjęcia wstecznego jej działania².

W niniejszej sprawie wydaje się, że oczekiwanie Skarżących co do ochrony praw nabytych jest usprawiedliwione, albowiem ich oczekiwania wydają się być racjonalne. Stowarzyszenie poczyniło nakłady na powołanie Komisji, która z uwagi na zmiany ustawowe funkcjonowała jedynie rok od dnia 29 maja 2020 r. Warto wskazać, że Komisja została powołana na okres 5 lat. Na skutek nowelizacji przepisów poniesione nakłady okazały się zbędne, a Skarżący ponieśli realną szkodę.

W opinii Stowarzyszenia postawienie wymogu 200 członków w ustawie zmieniającej nie może pozbawiać uprawnień przyznanych już Komisjom Kwalifikacyjnym, gdyż zostały one nabyte przez określony podmiot, w oznaczonym zakresie i na konkrety okres.

Ustawodawca, wprowadzając kwestionowany przepis, nie zapewnił odpowiednich rozwiązań przejściowych, tym samym wprowadzona modyfikacja powinna mieć zastosowanie tylko wobec Komisji utworzonych po wejściu w życie nowelizacji. Wobec powyższego mogło dojść do naruszenia praw nabytych, gdyż kwestionowany przepis miał zastosowania wobec Komisji, które przed jego wejściem w życie nabyły dane prawo na warunkach ustawy uprzednio obowiązującej.

Celem wspomnianej ustawy zmieniającej było zagwarantowanie, że komisje kwalifikacyjne będą ustanawiane przy podmiotach posiadających stabilną pozycję na rynku oraz wieloletnie doświadczenie, z uwagi na konieczność zagwarantowania należytego przeprowadzenia egzaminów w zawodzie elektryka. Nie wydaje się by powyższy cel był na tyle istotny, by z dniem wejścia w życie pozbawić dotychczasowe Komisje uprawnień niezależnie od tego czy spełniają nowe kryteria.

Ustawodawca, ingerując w prawa nabyte Komisji kwalifikacyjnych, nie umożliwił zainteresowanym dostosowanie się do nowej sytuacji, w szczególności z uwagi na wprowadzenie krótkiego, 14-dniowego *vacatio legis*. Ponadto prawodawca nie podjął

² Wyrok TK z dnia 30 maja 2000 r., sygn. akt K 37/98.

niezbędnych działań mających na celu zapewnienie jednostce warunków do przystosowania się do nowej reguły.

Prawidłowym środkiem, który mógł podjąć prawodawca było wprowadzenie przepisu przejściowego, zgodnie z którym komisje powołane na podstawie dotychczasowych przepisów mogą działać do końca swoich kadencji lub dostosować się w odpowiednim terminie do nowych regulacji. Nowelizacja nie zawierała jednak takiego przepisu przejściowego.

Ustawodawca pominął fakt, że ciąży na nim obowiązek ochrony interesów w toku, poprzez ustanowienie przepisów, które umożliwią dokończenie przedsięwzięć rozpoczętych stosownie do przepisów obowiązujących w chwili ich rozpoczynania albo stworzenia innej możliwości dostosowania się do zmienionej regulacji prawnej .

Nie ulega wątpliwości, że uprawnienie Stowarzyszenia Oszczędnego Użytkownika Energii w Poznaniu zostało nabyte w sposób słuszny, albowiem zostało nadane na podstawie obowiązujących przepisów prawa i nadane przez uprawniony do tego organ władzy publicznej. Jako takie powinno więc korzystać z ochrony konstytucyjnej.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Z wyrazami poważania

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/